

Blåser i milliarder

Bedriftsøkonomien ved vindkraftprosjekter er håpløs, selv med store subsidier. Men samfunnsøkonomien er enda mer håpløs.

Produktivitetskommissjonen berører i sin innstilling den bisarre incentivstrukturen for utbygging av ny fornybar energi gjennom den såkalte grønne sertifikatordningen. Diskusjonen er nokså kortfattet, men konkluderer med at ordningen bør avsluttes innen 2020, da avtalen med Sverige går ut.

Grønne sertifikater innebærer en kraftig subsidiering ved utbygging av ny vind- og vannkraft. Et av de beste vindkraftprosjektene sies å være Fosen-utbyggingen i Sør-Trøndelag, og som nå markedsføres som «tidens største industriutbygging i Trøndelag». Forventet utbygd årlig energimengde er formidabel cirka to terawattimer (TWh), fordelt på fire områder og med en foreløpig antatt investering på kanskje ni milliarder kroner.

Planen for denne utbyggingen har eksistert lenge, og NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat) som konsesjonsmyndighet har gitt klarsignal. Det som har gjort at prosjektet har drøyd ut, er usikker økonomi og at ingen investorer utover konsesjonshaverne har tro på prosjektet.

Og det er all grunn til å være skeptisk. Bedriftsøkonomien er håpløs uten omfattende subsidier.

Min vurdering er at utbyggingskostnader pluss drift kanskje vil ligge på 55 øre per kilowattime (kWh) for hele prosjektet (forutsatt avkastningskrav på fem prosent). Markedsprisen for strøm er i dag under 30 øre per kWh, og forventes å være lav også de nærmeste årene fremover.

Markedet vil simpelthen ikke ha denne strømmen. Den eneste måten prosjektet kan realiseres på er derfor ved omfattende subsidiering. Og det skal skje via grønne sertifikater, som betyr at kundene betaler subsidiene gjennom et påslag på strømreregningen. Og om denne Fosen-utbyggingen finner sted, er det snakk om mange milliarder i subsidier.

I dag er sertifikatprisen 17 øre per kWh, og prisen vil holde seg rundt der ihvertfall de neste par årene. Med dagens priser er derfor ikke utbyggingen bedrifts-

Utbygging av ny vindkraft krever subsidiering ved hjelp av grønne sertifikater. Bildet er fra vindmølleparken på Jæren. Foto: Kent Skibstad

Det samfunnsøkonomiske tapet blir naturligvis enda større hvis flere subsidierte prosjekter med store naturødeleggelser tas inn

Energi Anders Skonhoft

økonomisk lønnsom selv ved subsidier. Strømprisen på 30 øre pluss sertifikatprisen på 17 øre dekker ikke kostnaden på 55 øre per kWh.

Det arbeides for at sertifikatordningen skal endres slik at subsidiene blir enda høyere. Dessuten arbeider vindkraftbransjen for at skattereglene ved avskrivning av investeringene skal endres. Denne nye ordningen er nå på høring. Om det skjer gir det en ytterligere subsidiering og favorisering av vindkraft fremfor annen industriell utbygging.

Bedriftsøkonomien ved Fosen-prosjektet er håpløs. Men samfunnsøkonomien er enda mer håpløs, fordi kostnadene ved omfattende miljøødeleggelser og tap av biologisk mangfold ikke er tatt med.

Det foreligger ikke noe samfunnsregnskap.

Men det stopper ikke her. For å realisere Fosen-prosjektet må det bygges en ny stor hovedledning for å føre strømmen til marke-

dene. Statnett har påtatt seg denne kostnaden, som såvidt jeg skjønner foreløpig er beregnet til rundt ti milliarder kroner. Omregnet til løpende kostnad kan dette svare til 25 øre per kWh.

Nå har riktignok Statnett argumentert for at denne kostnaden i realiteten vil bli lavere fordi andre vindkraftprosjekter lenger sør i Trøndelag vil bli inkludert senere. Javel, det blir flere prosjekter å dele kostnaden på. Men det samfunnsøkonomiske tapet blir naturligvis enda større hvis flere subsidierte prosjekter med store naturødeleggelser tas inn.

Fosen-prosjektet er eid av Statkraft, men også TrønderEnergi er med. Det er naturlig å spørre hvorfor TrønderEnergi, som eies av kommuner i Sør-Trøndelag, vil gå inn i dette høyst risikofylte prosjektet. Hvorfor ikke isteden konsentrere seg om å forvalte de gamle og stort sett nedbetalte vannkraftverkene, pengemaskinene, på en god måte?

Denne type forvaltning og den grønne sertifikatordningen burde nok Produktivitetskommissjonen se enda mer på.

Norge har mer enn nok av fornybar energi. Mer energi kan skaffes til veie gjennom energisparing. Oppgradering av gamle vannkraftverk og skånsom utbygging av småkraftverk kan også gi ny energi. Mer nedbør vil i tillegg bedre energisituasjonen fremover. I sum kan kanskje dette bidra til 20 terawattimer ny elektrisk energi på årsbasis på en kostnadseffektiv måte. Hvorfor da subsidiere kostbar vindkraftutbygging, som i tillegg ødelegger natur og miljø, og som ikke gir noen klimaeffekt?

Anders Skonhoft, professor i samfunnsøkonomi ved NTNU, medredaktør av boken *Naturressursenes økonomi*

Se flere innlegg
Side 30-32

